

Påvirkningsarbeidet overfor EU

Miljøverndepartementets strategi

2013

Innhold

DEL 1 MÅLSETTINGER OG PRIORITERINGER.....	3
1. Innledning og bakgrunn for valg av prioriterte saker 2013.....	3
2. Miljøverndepartementet har følgende mål for påvirkningsarbeidet overfor EU	5
3. POLITISK PRIORITERTE EØS-SAKER I 2013.....	5
3.1 Klimapolitikken	5
3.2 Luftpolitikken	7
3.3 Kjemikaliepolitikken	8
4. EØS-AVTALEN OG MILJØ.....	11
4.1 EØS-avtalens regulering av miljø	11
4.2 Det europeiske frihandelsforbundets miljøarbeid (EFTA).....	12
4.2.1 EFTAs miljøgruppe og kjemikaliegruppe.....	12
4.2.2 EFTAs overvåkningsorgan.....	12
5. AVKLARING AV EØS-RELEVANS	13
5.1 EØS-spesialutvalget for miljø	13
5.2 EØS-referansegruppe for miljø	13
5.3 EØS-notatbasen.....	14
6. PÅVIRKNINGSKANALER	14
6.1 Europakommisjonen.....	14
6.2 Europaparlamentet.....	15
6.3 Dialog med EU-land.....	16
6.3.1 Nordisk samarbeid.....	16
6.3.2 Bilateral kontakt	16
6.3.3 EØS-midlene	17
6.4 Samspill med EU på den internasjonale miljøagendaen	18
7. ARBEIDET MED EU/EØS-SAKER I MILJØFORVALTNINGEN	18
7.1 Ansvarsfordelingen i Miljøverndepartementet	18
7.2 Miljørådene ved EU-delegasjonen i Brussel	19
7.3 Kompetanseutvikling på EU/EØS	19

DEL 1 MÅLSETTINGER OG PRIORITERINGER

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN FOR VALG AV PRIORITERTE SAKER 2013

Miljøtilstanden i Norge påvirkes i stor grad av grenseoverskridende forurensning fra Europa, samtidig som noen av de største miljøutfordringene, som tap av biologisk mangfold og global oppvarming, er knyttet til globale prosesser. Det innebærer at norsk miljøpolitikk er tett sammenvevd med politikkkutformingene innenfor EU/EØS-samarbeidet og med arbeidet i de globale miljø- og klimakonvensjonene.

EU/EØS-arbeidet er omfattende og komplekst og krever kontinuerlig årvåkenhet og gjennomføringskraft for å ivareta norske interesser. Miljøforvaltningen må følge politikkkutviklingen i EU bredt for å fange opp nye initiativ, delta aktivt i beslutningsprosessene gjennom ulike faser og i videreutvikling og revidering etter at regelverket er vedtatt. Norsk miljøforvaltning deltar i om lag hundre av Kommisjonens ekspertgrupper og komiteer, og spiller inn norske erfaringer der det er relevant både på politisk- og embetsnivå. Ved å delta gjennom hele prosessen opparbeider vi som miljøforvaltning også viktig kompetanse til å gjennomføre regelverket effektivt når dette skal innlemmes i norsk rett. Aktivt påvirkningsarbeid er svært krevende og må begrenses til noen få saker årlig. Miljøverndepartementet løfter fram de sakene der Norge har mye å bidra med, og der vi har viktige nasjonale interesser å ivareta.

Finanskrisen preger utviklingen av EUs miljøpolitikk. Arbeidsløsheten øker fortsatt i mange land, og det er store politiske og sosiale utfordringer. Selv om mange har påpekt EU-systemets evne til å holde trykket oppe på politikkkutvikling i vanskelige tider, så er det ingen tvil om at den politiske viljen til å vedta mer ambisiøs miljøpolitikk er redusert. Europakommisjonen har imidlertid vært offensiv når det gjelder å fremme omstilling og fornyelse, inkludert miljøtiltak, som viktige virkemidler for å komme ut av finanskrisen. EUs Europa 2020-strategi for smart, bærekraftig og inkluderende vekst som ble vedtatt i 2010, er et viktig virkemiddel for å øke sysselsetting og konkurransekraft og samtidig redusere energi- og ressursbruken i EU. Utgangspunktet i strategien er at miljø og naturressurser er grunnlaget for europeisk økonomi og velferdsutvikling, og at behovet for strukturelle endringer og innovasjon gir nye muligheter til å utvikle en mer miljøvennlig og ressurseffektiv økonomi. Strategien skal bidra til å nå flere av EUs mål samtidig, både redusere klimagassutslipp, beskytte økosystemer og skape bærekraftig industri, transport, landbruk og fiskerier.

Etter påtrykk fra medlemslandene og Europaparlamentet om å opprettholde fokus på miljøpolitikken, har Europakommisjonen nylig lagt fram sitt 7. miljøhandlingsprogram "Living within the limits of our planet". Programmet fastsetter miljøpolitiske mål og en strategi for perioden fram til 2020 samt en visjon fram til 2050. Handlingsprogrammet ses i

sammenheng med veikartet for ressurseffektivitet, som er miljødirektoratets (DG Miljøs) primære bidrag til Europa 2020-strategien for en kunnskapsbasert, bærekraftig og inkluderende vekst. Norge sendte innspill til Kommissjonen om behov for økt kunnskap og kontroll med miljø- og helsefarlige effekter av nanomaterialer, hormonforstyrrende stoffer og kombinasjonseffekter av kjemikalier, som nå er en prioritert sak i Kommissjonens forslag til miljøhandlingsprogram.

Stadig mer av EUs miljø- og klimapolitikk utformes som sektorovergrepene pakker med regelverk, slik som klima- og energipakken. Regelverket berører ofte flere departementers ansvarsområder, og det kan være krevende å få avklaring av EØS-relevans og nasjonale posisjoner i tide til å kunne spille inn norske synspunkter til rett tid i beslutningsprosessen. På en rekke andre områder, der påvirkningsarbeidet har klare rammer i vedtatt norsk politikk og der Norge ligger i front, spiller vi inn synspunkter fortløpende i prosessen. Eksempler kan være regulering av industriforurensning, kjemikalier, avfall, kontroll og tilsyn.

I Stortingsmelding nr. 5 (2012 – 2013) har Regjeringen fastslått at den vil føre en aktiv europapolitikk og arbeide målrettet for å ivareta norske interesser overfor EU, slik det også er nedfelt i Soria-Moria-erklæringene. Regjeringen ønsker å bruke de mulighetene og det handlingsrom som avtaleverket med EU gir. Miljø og klima er i Stortingsmeldingen omtalt som ett av seks områder med sentrale norske prioriteringer i europapolitikken. Regjeringen vil ”videreføre et tett og forpliktende samarbeid med EU i miljøpolitikken. Dette innebærer å ivareta norske miljøinteresser og medvirke til en god miljøpolitikk i Europa”.

MDs påvirkningsstrategi utføres med utgangspunkt i St.meld. nr 23 (2005-2006,) der Regjeringen har slått fast at den vil føre en aktiv, tydelig og åpen europapolitikk, og at den mer offensivt vil ivareta norske interesser overfor EU. Som en del av dette skal departementene utarbeide en plan for påvirkningsarbeidet overfor EU. Planen skal identifisere prioriteringer og klargjøre tiltak og rutiner. Med utgangspunkt i regjeringens europapolitikk, er det et mål for MDs EU/EØS-arbeid å påvirke EUs miljøpolitikk i tråd med norsk miljøpolitikk. Norge ønsker å medvirke til en samlet miljøpolitikk i Europa, og til at EU fortsetter som en pådriver i utviklingen av den globale miljøpolitikken.

2. MILJØVERNDEPARTEMENTET HAR FØLGENDE MÅL FOR PÅVIRKNINGSARBEIDET OVERFOR EU

MD skal medvirke til at politikk- og regelverksutviklingen i EU/EØS har høye miljøkrav og fremmer en bærekraftig utvikling gjennom:

- i. å fange opp nye EU-initiativ tidligst mulig og identifisere norske interesser og posisjoner i saken
- ii. å synliggjøre norske posisjoner og påvirke politikkkutformingene i EU i saker som er særlig viktig for norsk miljø- og klimapolitikk
- iii. å sikre en grundig gjennomgang og vurdering av forslag til nye EU-rettsakter og mulige konsekvenser av implementering før eventuell innlemmelse i EØS-avtalen
- iv. å utøve EU/EØS-arbeidet på en åpen og inkluderende måte, ved å sikre at eksterne aktører blir konsultert og informert.
- v. å bidra til rask avklaring av EØS-relevans og akseptabilitet for forslag til nye EU-rettsakter

Miljøverndepartementet vil også søke å ha nasjonale eksperter fra norsk miljøforvaltning på prioriterte områder der Norge har særlig kompetanse og hvor vi har god nytte av samarbeid med EU. MD vil bidra til at EFTA-pilaren er en troverdig samarbeidspartner for EU, og til at det er en effektiv samordning med våre EØS/EFTA-partnere Island og Liechtenstein.

Samarbeid med de nordiske landene er viktige i saker der de nordiske landene har felles posisjoner. MD vil bidra til å opprettholde Nordens innflytelse på utviklingen av EUs miljøpolitikk gjennom samarbeidet under Nordisk Ministerråd.

Samtidig vil MD utvikle et tettere samspill mellom EØS-samarbeidet og miljøsamarbeidet i andre multilaterale fora, som FN (UNEP) og OECD for å få mer ut av den samlede internasjonale miljøinnsatsen.

3. POLITISK PRIORITERTE EØS-SAKER I 2013

- A. Klima – med særlig vekt på EUs klimakvotesystem, skipsfart, samt karbonfangst- og lagring
- B. Luft – med særlig vekt på revidert direktiv om utslippstak for forurensninger til luft
- C. Kjemikalier – med særlig vekt på evalueringen av REACH-forordningen og regulering av nanomaterialer

3.1 Klimapolitikken

Det globale klimaarbeidet og EU

EU er en pådriver i det globale klimaarbeidet, og har vesentlig betydning for de globale

forhandlingene. For Norge er det svært viktig å være i god dialog med EU og å følge med på EUs internasjonale klimaposisjoner fram til det er enighet om en endelig forpliktende avtale for alle land. Norge skal sammen med EU arbeide for at avtalen blir så bindende som mulig, og at den sikrer rettslig bindende utslippsforpliktelser for alle store utslippsland i tråd med togradersmålet. Det blir også viktig å ha god dialog med EU angående utvikling av endelig regelverk for den nye forpliktelsesperioden under Kyotoprotokollen. Det kan også være aktuelt å samarbeide med EU om finansiering og drift av det grønne fondet. Kommisjonen skal legge fram en grønnbok om EUs internasjonale klimaarbeid våren 2013. Norge bør delta i diskusjonen som trekkes opp der. MD vil vektlegge samarbeid med EUs medlemsland i arbeidet med å redusere utslipp fra kortlivede klimagasser. Norge støtter opp om og er aktive i arbeidet som gjøres i den globale koalisjonen The Climate and Clean Air Coalition (CCAC), og samarbeider der tett med flere EU-land.

Oppfølging av klima- og energipakken

EU har en ambisiøs klima- og energipolitikk fastsatt gjennom klima- og energipakken som ble vedtatt i april 2009. Europakommisjonen presenterte i 2011 f veikartet for lavkarbonøkonomi fram mot 2050, med mål om 40 prosent reduksjoner i 2030, 60 prosent i 2040 og 80 prosent i 2050. Målene fikk støtte fra 26 av 27 medlemsland (Polen var imot) og blir i stor grad lagt til grunn i praksis. Norge har bidratt med innspill og vil fortsette dialogen med EU om mål og virkemidler i 2013. Det har også overføringsverdi til vårt nasjonale arbeid med oppfølgingen av Stortingsmeldingen om norsk klimapolitikk, Meld.St.21 (2011 – 2012).

Regelverket under klima- og energipakken er under stadig utvikling, både gjennom komitéarbeid og supplerende lovforslag. Med det reviderte kvotedirektivet som gjelder fra 2013, er kvotetildelingen harmonisert med samme tildelingsregler i alle land i kvotesystemet. EU har i klima- og energipakken forpliktet seg til å inkludere utslipp fra internasjonal skipsfart i EUs klimamål fra 2011 dersom IMO ikke regulerer dette globalt. Kommisjonen er nå i gang med forberedelsene til å foreslå et juridisk virkemiddel.

EUs statsledere satte i 2007 som mål å etablere 12 CCS demonstrasjonsprosjekter innen 2015 med sikte på kommersiell tilgjengelighet av CCS-teknologi innen 2020. For å bidra til å nå målet har EU etablert flere virkemidler. Et eget direktiv med regler for sikker lagring av CO2 ble vedtatt i 2008 (CCS-direktivet), økonomiske støtteordninger er etablert med tildeling av midler fra European Energy Programme for Recovery (EEPR) og klimakvotereserven (NER 300), og det er satt i gang tiltak for bedre kunnskapsformidling om CCS-teknologi.

Det skjer mye på klimaarbeidet i EU som er relevant for EØS-avtalen og som Norge derfor vil følge med på. Det gjelder forslag til direktiv om indirekte arealbrukskonsekvenser (ILUC), oppfølgingen av Kommisjonens melding (COM 2012/94) og forslag til nytt regelverk (COM 2012/ 93) for beregning av klimapåvirkning ved arealbruksendringer i EU

(LULUCF-sektoren/Land Use, Land Use Change and Forestry). En annen aktuell sak er de klima- og miljørelaterte problemstillinger under det reviderte drivstoffkvalitetsdirektivet (2009/30/EF), særlig de delene av direktivet som er knyttet til metodikk for klimagassbelastninger.

Prioriterte saker:

a) EUs kvotemarked

I videreutviklingen av klima- og energipakken vil MD fortsette å arbeide for en strammere kvotemengde basert på Kommisjonens forslag om endring av auksjonsprofil og meldingen om kvotemarkedet (COM (2012) 652).

b) Skipsfart

MD vil støtte opp om EUs arbeid med virkemidler overfor skipsfartsnæringen, og sikre at denne aktiviteten i EU understøtter arbeidet med ytterligere globale klimakrav til skipsfarten. Norge har særlige forutsetninger for å bidra som skipsfartsnasjon, men også fordi vi er pådrivere i det globale arbeidet med klimafinansiering.

c) CO₂fangst- og lagring (CCS)

Kommisjonens arbeid med rammeverk for CCS og støtte under kvoteresserven (NER 300) vil gå inn i avgjørende fase i 2013 dersom målet om kommersialisering av CCS i 2020 skal nås. Det er behov for politisk støtte for å redusere skepsisen til teknologien og bidra til prioritering av nasjonale investeringer. Samarbeidet med Storbritannia er sentralt. Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet følger opp dette sammen.

3.2 Luftpolitikken

2013 er "The Year of the Air" i EU. Som følge av juridiske og politiske tiltak gjennomført de siste tiårene er luften vi puster i Europa generelt sett renere i dag enn hva den var for 10 eller 20 år siden. EUs Thematic Strategy on Air Pollution fra 2005 konkluderte allikevel med at partikkelutslipp til luft leder til et statistisk tap i forventet levetid i EU på mer enn åtte måneder. Miljøkommissær Janez Potocnik uttalte i september 2012 at målet med EUs revisjon av regelverk og gjennomgang av strategi i 2013 er å sikre at luften blir enda renere, slik at vi kan leve lengre med bedre helse og slik at sårbare økosystemer kan beskyttes bedre. I 2013 ventes initiativer for revisjon og gjennomgang av regelverk og strategier og kunnskapsformidling og debatter - herunder seminarrekken Green Week i juni.

Dette innebærer at EUs politikk og regelverk hva gjelder luftkvalitet, utslipp til luft og transportrelatert lufttiltak, skal gjennomgås og revideres. Det er ventet at Kommisjonen vil presentere en ny melding om luftkvalitet sent i 2013. Den vil bygge på en gjennomgang av Thematic Strategy on Air Pollution og blant annet trekke opp virkemiddelbruk og kunnskapsstatus på området.

Et av de viktigste annonserte tiltakene i dette arbeidet, er at det sent i 2013 vil komme forslag til revidert direktiv om nasjonale utslippstak for visse forurensende stoffer til luft (NEC-direktivet). Revisjonen kommer blant annet som følge av den reviderte Gøteborgprotokollen fra mai 2012 om langtransporterte luftforurensninger, inkludert mer ambisiøse mål mot 2020 og forbi, og for å vurdere om EU skal gå lengre hva gjelder NOX og svevestøv. MD ønsker særlig å bidra til at nye forpliktelser får en effektorientert tilnærming. I dette arbeidet vil samarbeid med andre nordiske og nord-europeiske EU-land gjennom deltagelse i Kommissjonens ekspertgruppe om nasjonale utslippstak for forurensninger til luft stå sentralt. Behovet for innspill til den politiske prosessen i Rådet og Parlamentet vil vurderes underveis.

Transportsektoren er en av de store kildene til utslipp av klimagasser i Norge, men har også andre vesentlige miljøeffekter, herunder utslipp til lokal luft. I Klimameldingen er det satt ambisiøse mål for å redusere utslippene fra denne sektoren, både gjennom å redusere utslippene fra det enkelte kjøretøy, og sørge for at en større andel av transporten skjer med kollektivtransport, sykkel eller gange.

Gjennom aktiv deltagelse i Kommissjonens ekspertgrupper og andre kanaler for påvirkning og samarbeid, vil MD også bidra i arbeidet med den tematiske strategien og i andre initiativer på luftområdet.

Prioriterte saker:

MDs hovedprioritet er å medvirke til et høyt ambisjonsnivå for EUs forslag til revidert direktiv om utslippstak for forurensninger til luft.

3.3 Kjemikaliepolitikken

Kjemikalier er et område hvor Norge gjennom mange år har spilt en aktiv rolle. Vi har lang tradisjon for godt nordisk samarbeid som har bidratt i å løfte politikken i Europa. Samlet er EU-landene den største produsenten i verden av kjemiske produkter. Samtidig er de ledende på regulering av kjemikalier ved markedsføring av kjemiske produkter. Det viktigste verktøyet ligger i den omfattende REACH-forordningen, som gir regler for registrering, evaluering, godkjenning og begrensinger av kjemiske stoffer. Til grunn for REACH-forordningen ligger det et mål om å beskytte helse og miljø, samtidig som konkurransevnen til europeisk kjemikalieindustri og et enhetlig indre marked skal sikres. CLP-forordningen om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger er også et viktig verktøy for å kommunisere farer ved kjemikalier til brukerne. I tillegg har EU regelverk knyttet til flere konkrete anvendelser, bl.a. elektriske og elektroniske produkter, leketøy, biocider (bekjempningsmidler), plantevernmidler og kosmetikk.

Det er varslet en evaluering av REACH i 2012, som forventes å komme mot slutten av året.

Signaler fra Kommissjonen tyder på at evalueringen vil fokusere på hva som er oppnådd gjennom fem år med REACH, men at det foreløpig ikke vil bli foreslått endringer i selve regelverket fordi det fortsatt er under "utprøving" og anses som et "nytt" regelverk. En kommende revisjon av REACH forventes imidlertid å utgjøre et viktig grunnlag for en mer langsiktig styrking av de deler av regelverket som ikke fungerer tilfredsstillende i dag.

Et særlig viktig område for Norge er reguleringen av nanomaterialer. Kommissjonen har, etter klart trykk fra Europaparlamentet, lagt fram en melding (KOM 2012 (572)) om regulering av nanomaterialer, der de peker på REACH som den beste rammen, og at mulige endringer vil vurderes i REACH-revisjonen. Det grunnleggende for Norge vil være å sikre et like godt beskyttelsesnivå for nanomaterialer som for vanlige kjemiske stoffer. Endringer av REACH-regelverket til å møte utfordringene er det mest nærliggende alternativet for å oppnå dette. Norge følger aktivt med på utviklingen og vil bidra med innspill på områder hvor det er aktuelt.

Et annet viktig område er styrking av regelverket for importerte artikler (importert til EØS-området). En viktig diskusjon knyttet til dette regelverket er om grenseverdien på 0,1 prosent for miljøgifter gjelder hele produkter eller komponentene i produkter. Kommissjonen mener grenseverdien gjelder hele produkter, mens Norge og en rekke andre land mener at grenseverdien gjelder komponentene i produkter.

Den nye biocidforordningen trådte i kraft i EU i juli 2012. Kravene gjøres gjeldende i september 2013. Det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) er tillagt ansvar for oppfølging av arbeidet med biocider som følge av den nye forordningen på området. En ny komité for biocidprodukter er under forberedelse. Ved innlemmelse av biocidforordningen i EØS-avtalen, blir det også viktig å identifisere omfanget av Norges andel av EFTAs bidrag til oppfølging og arbeidet med den nye biocidforordningen.

Norge vil fortsatt spille en aktiv rolle i videreutviklingen av REACH, både fordi det er en del av EØS-avtalen og får direkte virkning på norsk kjemikaliepolitikk. I tillegg gir det oss muligheter til å heve ambisjonsnivået i Europa ved å få gjennomslag for norske forslag. Det er spesielt viktig i den nåværende økonomiske situasjonen å støtte opp om og arbeide for videreutvikling og forbedring av REACH, slik at krefter som ønsker å svekke regelverket ikke når fram. Sentralt framover er den neste registreringsfristen i regelverket, som alt er 31. mai 2013 og som vil kreve mye arbeid.

REACH bidrar også til å heve globale standarder ettersom land utenfor Europa også tilpasser seg dette regelverket. Norge deltar aktivt i arbeidet i ECHA, både i arbeidsgrupper og i styret. Vi har også en nasjonal ekspert i ECHA. Videre deltar Norge i Kommissjonens sentrale gruppe for å konsultere medlemslandene (CARACAL (som omfatter både REACH- og CLP-regelverkene)). Norske forslag og synspunkter vil bli formidlet både gjennom disse kanalene og på politisk nivå.

Det er spesielt viktig å samarbeide med EU i det internasjonale kjemikaliearbeidet. Både Norge og EU er pådrivere for en ambisiøs kjemikaliepolitikk og kan derfor bidra til gode resultater. Forhandlingene om en global kvikksølvavtale går nå inn i en avgjørende fase, med siste forhandlingsmøte i januar og signering i oktober 2013.

Prioriterte saker:

a) Videreutviklingen av REACH

Fortsatt spille en aktiv rolle i oppfølging og videreutviklingen av REACH for å sikre en ambisiøs kjemikaliepolitikk i EU

b) Regulering av nanomaterialer

Bidra til en regulering av nanomaterialer som sikrer et like godt beskyttelsesnivå som for vanlige kjemiske stoffer

c) Importerte artikler

Bidra til at regelverket for importerte artikler gir et godt nok beskyttelsesnivå

DEL 2 OM EØS-AVTALEN – FORMELLE KANALER OG ORGANISERING AV ARBEIDET

4. EØS-AVTALEN OG MILJØ

4.1 EØS-avtalens regulering av miljø

Da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994, ble store deler av miljøregelverk fra EU tatt inn i avtalen. En del sentrale miljøpolitiske områder er imidlertid ikke omfattet av EØS-avtalen. Det gjelder naturvern og forvaltning av naturressurser, landbruk og fiskeri. På disse områdene er ikke Norge forpliktet av EUs rettsakter, men EUs regulering av vilkårene for disse sektorene har indirekte betydning for Norge. I lys av utviklingen siden avtalen ble inngått, utpeker miljøområdet seg som en sentral del av EØS-samarbeidet.

Miljøregelverk fra EU som tas inn i EØS-avtalen gjennomføres i norsk rett gjennom forskrifter og lover. EØS-avtalens vedlegg II og XX har kapitler om luft, avfall, vann, bioteknologi og kjemikalier samt et eget kapittel hvor man definerer samarbeid på et mer overordnet nivå. EØS-avtalen er dynamisk, og det innlemmes fortløpende nye rettsakter i takt med utviklingen av ny miljølovgivning i EU.

Miljøsamarbeidet er i hovedsak nedfelt i EØS-avtalens del V, som inneholder bestemmelser som gjelder alle de fire friheter. Dette omtales som et horisontalt samarbeidsområde som anses å ha betydning for det indre markedes funksjon. Miljøreguleringer har en innvirkning på markedet ved at miljøpolitikken og rammebetingelsene for økonomiske aktører må tilpasses slik at formålet og miljømålsettingene ved regelverket kan nås. Det forutsettes derfor at miljøreguleringer som utgangspunkt har betydning for det indre markedets funksjon, med mindre det er klare holdepunkter for noe annet.

Spørsmålet om EØS-relevans og akseptabilitet oppstår når EØS/EFTA-landene skal ta stilling til hvorvidt nytt regelverk skal innlemmes i EØS-avtalen. For at regelverket skal anses EØS-relevant, må det falle inn under EØS-avtalens saklige virkeområde som definert i avtalens hoveddel, protokoller og vedlegg. Miljøverndepartementet vurderer på faglig og miljøpolitisk grunnlag alle rettsakter på miljøområdet, herunder spørsmålet om EØS-relevans og akseptabilitet og behovet for nødvendige tilpasninger til rettsaktene ved innlemmelse i EØS-avtalen. Etter innlemmelse skal rettsaktene gjennomføres i norsk rett til fastsatte tidsfrister.

Summen av miljøregelverk, sektorpolitikk og sektorovergripende politikk som blir innlemmet i norsk regelverk som følge av EØS-avtalen, gjør EU til en sentral faktor for utviklingen av norsk miljøpolitikk. Som mottaker av forurensning fra Europa, er det i Norges interesse at EU-landene har et strengt miljøregelverk. Det er derfor viktig å etablere tett

samarbeid med EUs institusjoner og sentrale medlemsland for å kunne bidra til best mulig miljøbeslutninger i EU og for å ivareta våre miljøinteresse

4.2 Det europeiske frihandelsforbundets miljøarbeid (EFTA)

EFTA-samarbeidet er spesielt sentralt i fasen hvor vi forbereder innlemmelse og gjennomføring av EUs rettsakter i henhold til EØS-avtalen.

4.2.1 EFTAs miljøgruppe og kjemikaliegruppe

I EFTAs miljøarbeidsgruppe møtes Norge, Island og Liechtenstein for å vurdere EØS-relevansen av miljørettsakter og behovet for eventuelle tilpasninger. Produktrelaterte miljørettsakter behandles i andre grupper, særlig i EFTAs kjemikaliegruppe. Samarbeidet er tidvis under press på grunn av ulike vurderinger i landene av EØS-relevansen av nytt miljøregelverk.

Selv om EFTA-landene primært prioriterer egen deltakelse og innspill i Kommissjonsfasen, er det også viktig å opprettholde et godt samarbeid mellom Kommissjonen og EFTA-pilaren i alle faser. Kommissjonen inviteres jevnlig til miljøarbeidsgruppemøtene for å presentere og diskutere prioriterte saker fortrinnsvis tidlig i prosessen. EØS/EFTA-landene får mulighet til å diskutere saker direkte med saksbehandlerne fra Kommissjonen, og kan videreføre kontakten bilateralt ved behov. Ved å invitere Kommissjonen til møtene, får EØS/EFTA-landene også en mulighet til å orientere om EØS-avtalen og de rettigheter og plikter den gir EØS/EFTA-landene.

I viktige saker der EØS/EFTA-landene har sammenfallende interesser, vil det også være aktuelt å sende felles kommentarer til Kommissjonen. Slik har man eksempelvis gjort i forbindelse med tjenstedirektivet, Lisboastrategien og kjemikalierregelverket REACH.

4.2.2 EFTAs overvåkningsorgan

EFTAs overvåkningsorgan (ESA) påser at EFTA-landene etterlever sine forpliktelser gjennom EØS-avtalen. Dersom en stat ikke gjennomfører og anvender EØS-regelverket tilfredsstillende, skal ESA gripe inn. De kan da innlede en formell traktatbruddsak, som i siste instans kan bringes inn for EFTA-domstolen. ESA kan igangsette behandling av en sak på eget initiativ eller på grunnlag av klage. De har plikt til å undersøke alle klager.

Miljøverndepartementet legger stor vekt på å ha en løpende og god dialog med ESA for å sikre en rask og effektiv gjennomføring av EØS-regelverket i norsk lovverk. De årlige møtene mellom ESA og departementene (såkalte pakkemøter) er et viktig forum for å diskutere problemer knyttet til gjennomføringen av EØS-regelverket i norsk rett. I tillegg er det viktig å inngå i en uformell dialog med ESA så tidlig som mulig i saker der vi vet at det

kan oppstå en uenighet med ESA om den norske implementeringen.

5. AVKLARING AV EØS-RELEVANS

5.1 EØS-spesialutvalget for miljø

Den nasjonale avklaringsprosessen om og hvordan kommende og revidert EU- regelverk på miljøområdet skal innlemmes i EØS-avtalen finner sted i EØS- spesialutvalget for miljø, der alle berørte departementer deltar. Med basis i en generell vurdering av miljøområdet som saklig relevant, foretas en helhetlig vurdering av saklig og geografisk virkeområde og overordnede nasjonale interesser, hvor også hensynet til norsk handlingsrom tillegges vekt. På hver sak trekkes en konklusjon om relevans og akseptabilitet i forhold til innlemmelse i EØS-avtalen, og om det er behov for tilpasninger.

En viktig målsetting med spesialutvalget er å få diskutert saker så tidlig som mulig, ideelt sett før forslaget legges frem av Kommisjonen ("pre-pipeline" saker). Hensikten er å få en tidlig og foreløpig avklaring av EØS-relevans samt norsk posisjon, noe som er en forutsetning for å kunne påvirke utvikling av regelverket i EU. Denne prosessen letter også arbeidet med innlemmelse av rettsakten i EØS-avtalen og arbeidet med gjennomføring av rettsakten i norsk rett. I den grad interdepartemental enighet ikke kan oppnås, løftes saken til regjeringsbehandling.

Miljøverndepartementet er også representert i andre spesialutvalg, som for eksempel spesialutvalget for energi og spesialutvalget for handelsforenkling som blant annet behandler rettsaker på kjemikalieområdet.

5.2 EØS-referansegruppe for miljø

Det er en målsetting for Miljøverndepartementet å utøve EU/EØS-arbeidet på en åpen og inkluderende måte. Miljøverndepartementet inviterer jevnlig miljø- og arbeidslivsorganisasjoner, samt institusjoner innen offentlig forvaltning og forskning, til såkalte EØS-referansegruppemøter. Formålet med referansegruppen er å informere om og "høre" EØS-relevante saker samt vise koblinger til globale prosesser så tidlig som mulig i beslutningsprosessen. Gjennom disse møtene ønsker Miljøverndepartementet å få innspill til utvikling av norske posisjoner. Referansegruppemøtene kommer i tillegg til ordinære høringer og direkte dialog mellom fagseksjoner og eksterne aktører på enkeltsaker. Møtene i referansegruppen avholdes i forkant av spesialutvalgsmøtene. Det er også et mål å motivere eksterne aktører til å spille inn synspunkter til EU-systemet gjennom egne kanaler/nettverk.

På Miljøverndepartementets webside på regjeringen.no finnes informasjon og nyheter om de viktigste miljøsakene på EØS-området.

5.3 EØS-notatbasen

EØS-notatbasen (europaportalen.no) er forvaltningens felles verktøy for arbeidet med EØS-saker. Et hovedformål med notatbasen er informasjonsdeling og samordning i forvaltningen av EØS-saker, og å gjøre alle relevante dokumenter tilgjengelig. Alle forslag fra EU som Miljøverndepartementet arbeider med, skal omtales i EØS-notatbasen i et eget notat som oppdateres jevnlig ved ny utvikling i saken.

EØS-notatbasen har også en sentral rolle i realiseringen av en åpen og aktiv norsk europapolitikk og en effektiv gjennomføring av EØS-forpliktelsene. Basen er tilgjengelig for offentligheten, og brukes i utarbeidelsen av de jevnlige oppdaterte oversiktene til Stortinget over antatt EØS-relevante forslag fra Kommissjonen og antatt EØS-relevante vedtatte EU-rettsakter.

6. PÅVIRKNINGSKANALER

6.1 Europakommisjonen

Generaldirektøren i DG Miljø/DG Klima inviterer om lag tre ganger i året til møter i de såkalte Environmental Policy Review Group (EPRG) på henholdsvis miljø og klima. Gruppen består av embetsmenn på høyt nivå fra EU/EØS-landene som møtes for å diskutere aktuelle saker i EU på en åpen og uforpliktende måte på et tidlig stadium i beslutningsprosessen. Fra norsk side deltar representanter fra ledelsen i MD samt miljøråden(e) ved EU-delegasjonen.

EØS-avtalens artikler 99 og 100 gir EØS-/EFTA-landene rett til deltakelse i Kommissjonens arbeids- og ekspertgrupper og komiteer. Arbeids- og ekspertgruppene diskuterer og forbereder nytt regelverk. Komiteene forvalter og utfyller eksisterende regelverk. I dag er representanter fra Miljøverndepartementet og underliggende etater, særlig fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) og Direktoratet for naturforvaltning (DN), involvert i mellom 80 – 100 slike grupper. Samlet er dette den viktigste kanalen for Norge til å påvirke utformingen av EUs miljøregelverk. Det er en målsetting å oppnå en tettere kobling fra overordnede miljøpolitiske mål til ekspertenes bidrag i grupper og komiteer. Gjennom forbedrede rutiner for bruk av mandat og rapport, vil vi lettere fange opp politisk prioriterte spørsmål i ekspertsamarbeidet og dermed løfte disse sakene opp på et politisk nivå.

I tillegg til det ordinære ekspertsamarbeidet gjennomføres det fortløpende møter om de prioriterte sakene på politisk- og embetsnivå med sentrale personer i Kommissjonen, som miljø- og klimakommissær, generaldirektørene i DG Miljø og DG Klima samt relevante enhetsledere og saksbehandlere. Nasjonale eksperter er tjenestemenn/kvinner utlånt fra nasjonale forvaltninger til Europakommisjonen eller EU-byråer for å utveksle ekspertise og

erfaring. Ekspertene arbeider fullt og helt for Kommisjonen og er underlagt Kommisjonens instruksjonsmyndighet. De skal fungere som ressurser i Kommisjonens arbeid og bidra med kunnskap om lokale forhold i medlemslandene. I tillegg tar ekspertene med seg verdifull EU-kompetanse tilbake til norsk forvaltning. Det er i dag omlag 50 norske nasjonale eksperter fra ulike departementer fordelt i Kommisjonens generaldirektorater.

MD ser på denne ordningen som nyttig i sitt EU-arbeid. Departementet arbeider for å få nasjonale eksperter i DG Miljø på prioriterte områder hvor vi har særlig nytte av samarbeid med EU. Nyttan kan være knyttet til at EUs arbeid har betydning for miljøtilstanden i Norge, i Europa eller globalt, og at Norge har noe å lære og/eller kan bidra til videreutvikling av miljøpolitikken i EU. MD vil arbeide for at vi på sikt har to eksperter i Kommisjonen på prioriterte områder.

EU har opprettet en lang rekke byråer som har oppgaver av teknisk, vitenskapelig eller forvaltningsmessig art for å bistå EU og medlemsstatene i deres arbeid. Byråene har en sentral rolle som premissleverandør, forvalter og rådgiver på viktige fag- og politikkområder. EØS-avtalen gir ikke noen formell rett til å delta i EUs byråer, men Norge har forhandlet fram styreplass i 19 byråer. Norske styrerepresentanter har møte- forslags- og talerett, men ikke stemmerett.

Det europeiske miljøbyrået (EEA) er EUs organ for formidling av pålitelig, uavhengig informasjon om miljø. EEA bidrar med kunnskap og faktagrunnlag for utvikling av regelverk i Kommisjonen, og gir samtidig en fortløpende vurdering av miljøstatus i EU samt i hvor stor grad EU når de vedtatte miljømål. Norge deltar som fullverdig medlem i EEA, og har en representant fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) i styret.

Det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) ble etablert 1. juni 2007 for å håndtere gjennomføringen av kjemikalierregelverket REACH. Et av byråets hovedformål er å oppnå bedre beskyttelse av helse og miljø ved å få bedre kontroll med produksjon, import, bruk og utslipp av kjemikalier. Dette skal oppnås ved en systematisk registrering av kjemikalier som er på markedet, og der det stilles krav til opplysninger om kjemikaliers helse- og miljøeffekter. Norge deltar i det europeiske kjemikaliebyrået (ECHA) både i styret, i ekspertkomiteene og i Forum (nettverk hvor de ansvarlige myndighetene for oppfølgingen av regelverket i hvert land deltar). Norge har en nasjonal ekspert fra Klif i ECHA.

6.2 Europaparlamentet

Europaparlamentets (EPs) økende politiske betydning har gjort det stadig viktigere for Norge å komme i dialog med EP om miljøsaker av spesiell betydning for Norge. EP regnes i dag som likestilt med Rådet og har medbestemmelses- og vetorett i så godt som alt miljøregelverk som senere skal innlemmes i EØS-avtalen og norsk regelverk.

Europaparlamentet er en åpen institusjon som ønsker innspill og samarbeid fra alle aktører, og er derfor en viktig påvirkningskanal. Miljøvernforvaltningen har jevnlig kontakt med saksordførere på våre prioriterte saker - primært på politisk nivå, og det spilles jevnlig inn synspunkter og tekstinnspill til beslutningsprosessen.

Størst mulighet for påvirkning i Europaparlamentet (og Rådet) er før 1. lesning, spesielt i tiden mellom en saksordfører utpekes i saken og fram til avstemning i fagkomiteen. Erfaring viser at vi blir hørt i saker der vi har kunnet stille med gode faglige argumenter til rett tid. Et godt eksempel er kontakten med Europaparlamentet i tilknytning til behandlingen av kjemikalierregelverket REACH. Vi hadde tett kontakt med saksordfører forankret på politisk nivå og med senere oppfølging på embetsnivå gjennom hele beslutningsprosessen. Vi fikk positive tilbakemeldinger fra sentrale Europaparlamentarikere om betydningen av norsk deltakelse i prosessen, noe som trolig skyldes at Europaparlamentet først og fremst er opptatt av sakene og de faglige argumentene og legger derfor mindre vekt på medlemskap i EU hvis bidragene ellers er gode.

6.3 Dialog med EU-land

6.3.1 Nordisk samarbeid

Gjennom det nordiske samarbeidet kommer Norge tettere inn på EUs regelverksutvikling enn det som ellers ville vært mulig for Norge alene. Ambisjonen for de kommende år vil være å opprettholde Nordens gode innflytelse på utviklingen av EUs miljølovgivning.

Samarbeidet er organisert slik at de nordiske miljøvernministrene møtes i regi av Nordisk Ministerråd to ganger i året. EU/EØS-saker er alltid et fast punkt på dagsordenen for disse møtene. Det er avtalt at de nordiske miljøministrene ved behov også kan møtes til uformelle formøter i forkant av EUs miljørådsmøter. På ekspertnivå foregår det et omfattende samarbeid på miljøområdet i regi av Nordisk Ministerråd. Mye av dette samarbeidet er rettet mot regelverksutviklingen i EU og hva Norden kan bidra med i form av innspill og faglig dokumentasjon til EU og globale prosesser.

6.3.2 Bilateral kontakt

Norge får gjennom bilaterale møter med EUs formannskapsland og andre utvalgte land anledning til å diskutere utviklingen av EUs miljøpolitikk med beslutningstakerne i EU og mulighet til å påvirke de sakene som er av spesiell betydning for Norge. Det er et mål at statsråden møter miljøministeren i det nye EU-formannskapslandet, samt at statsråden møter formannskapslandet og relevante samarbeidsland i forbindelse med andre internasjonale møter. Slike møter gjennomføres ofte også på statssekretær- og embetsnivå. Deltakelse på EUs uformelle miljøvernministermøter, normalt to ganger epr år, utgjør også en god anledning til å møte formannskapslandet og de andre medlemslandene.

Miljøverndepartementet har dialog med sentrale medlemsland om viktige miljøsaker og bygger allianser for å fremme norske interesser i utviklingen av EUs miljøpolitikk. I de høyest prioriterte sakene kan det være viktig i større grad enn tidligere å utnytte de ressurser og den kunnskap de norske ambassadene i EUs medlemsland representerer, jfr. Regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker. Miljøverndepartementet vil fortløpende vurdere behovet for økt dialog med ambassadene i EUs medlemsland.

6.3.3 EØS-midlene

EØS-avtalen har en målsetting om å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i det utvidete EØS-området. Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til at disse målene nås. I tillegg er det et mål å stimulere til økt kontakt og samarbeid mellom Norge og mottakerlandene, blant annet gjennom samarbeid på miljøområdet.

EFTAs finansieringsmekanisme ble etablert som en del av EØS-avtalen. I 1999 ble den erstattet av en ny ordning, det såkalte EFTA finansieringsinstrumentet, med varighet til 2003. I forbindelse med utvidelsen av EU i 2004, ble det inngått en ny avtale. For perioden mai 2004 – april 2009 bidro Norge, Island og Liechtenstein med til sammen 1,3 milliarder euro. Norges andel var på mer enn ti milliarder kroner, eller om lag 97 prosent av den totale støtten. EØS-midlene støttet konkrete prosjekter i de 12 nyeste medlemslandene samt Hellas, Portugal og Spania. Om lag en fjerdedel av støtten gikk til miljøtiltak, og dette var det største innsatsområdet. Norske aktører ble involvert i EØS-midlene gjennom ulike former for prosjektsamarbeid.

I perioden 2009-2014 vil Norge bidra med om lag 2,5 milliarder kroner (347 millioner euro) per år til sosial og økonomisk utjevning og samarbeid i Europa. Miljø og klima er den største sektoren også i denne perioden. Programmer som omfatter satsinger på hav- og vannforvaltning, bevaring av naturmangfold, klima og klimatilpasning, energieffektivisering og fornybar energi, miljøtilsyn og overvåking og miljøgifter mottar ca 360 mill €. 187 mill € er satt av til kulturarv og kulturutvekslingsprogrammer.

EØS-midlene er et viktig miljøpolitisk virkemiddel for Norge. Det er et mål å redusere utslipp og forurensning fra våre naboland. Norge og mottakerlandene har sterke felles interesser i å verne om miljøet, og har en stor andel felles miljøregelverk gjennom EØS-avtalen. EØS-midlene skal bidra til at mottakerlandene gjennomfører forpliktelser gjennom EU-direktiver og internasjonale konvensjoner, og bidrar til videre utvikling av en ambisiøs miljøpolitikk i EU. Gjennom EØS-midlene er Norge en samarbeidspartner for mottakerlandene i arbeidet med å redusere klimautslipp og ta vare på naturmangfoldet. Miljøforvaltningens etater er programpartnere i 20 programmer i 11 land. Dette bidrar til langsiktig nettverksbygging og gjensidig læring. Miljømyndighetene får støtte til kapasitetsbygging og kompetanseutvikling, i tillegg til at det gis støtte til å styrke miljøorganisasjonene i mottakerlandene.

6.4 Samspill med EU på den internasjonale miljøagendaen

Det er et sentralt mål for Miljøverndepartementet å integrere EØS-samarbeidet bedre med det øvrige internasjonale samarbeidet for å få mer ut av den samlede internasjonale innsatsen. Internasjonale møter, bl.a. i regi av FNs miljøprogram (UNEP) og konvensjonsmøter i regi av FN, er viktige arenaer for å vedlikeholde kontakter og bygge allianser med sentrale EU-land. Når det internasjonale miljøsamarbeidets resultater skal omsettes i nasjonal politikk, er vi forpliktet til å gjennomføre EUs miljøregelverk. I utviklingen av det internasjonale samarbeidet er vi imidlertid vanligvis i en friere stilling enn et EU-medlemsland, og kan ta selvstendige initiativ. Denne situasjonen gjør oss ofte til en interessant dialogpartner for EU og EU-land enkeltvis i miljøspørsmål der de må stå samlet. Miljøverndepartementet vil aktivt vurdere hvordan annet internasjonalt samarbeid kan understøtte vår posisjon i de prioriterte EU-sakene.

7. ARBEIDET MED EU/EØS-SAKER I MILJØFORVALTNINGEN

7.1 Ansvarsfordelingen i Miljøverndepartementet

Internasjonal avdeling har det overordnede ansvaret for Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid. Tolkning av EØS-avtalen og ivaretagelse av det miljøpolitiske handlingsrommet er en viktig del av dette arbeidet. Avdelingen har ansvar for å utforme departementets strategi for påvirkning av EUs miljøpolitikk og den årlige prosessen med å velge ut prioriterte saker i Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid. I oppfølgingen av de prioriterte sakene har avdelingen ansvar for å identifisere de mulighetene som finnes for påvirkning overfor EUs ulike institusjoner. Internasjonal avdeling har et spesielt ansvar for å se multilaterale fora som FN/FNs miljøprogram (UNEP), OECD, CSD, EU og nordisk samarbeid i sammenheng for å styrke påvirkningsarbeidet. Analyse av hvor og når vi bør aktivt involvere politisk ledelse og hvilke saker som bør fremmes i hvilke fora, er en viktig del av dette arbeidet.

Internasjonal avdeling er ansvarlig for drift og samordning av departementets EU/EØS-arbeid. Avdelingen leder Spesialutvalget for miljø og Referansegruppen for miljø. Det er et nært samarbeid med Utenriksdepartementet, og avdelingen møter i EØS-koordineringsutvalget og EØS-rettslig utvalg (sammen med fagansvarlige). Til avdelingen ligger også ansvaret for miljøsamarbeidet med våre EØS/EFTA-partnere, blant annet gjennom deltakelse i EFTAs miljøgruppe og gjennom kontakt med EFTAs overvåkingsorgan. I tillegg er avdelingen faglig ansvarlig for miljørådene i Brussel.

De andre avdelingene i Miljøverndepartementet har ansvaret for EØS-arbeidet innenfor sine fagfelt på samme måte som annet internasjonalt arbeid. Det innebærer blant annet ansvar for å følge rettsutviklingen i EU, deltakelse i EUs ekspertgrupper og komiteer, vurdere forslag til nye EU-rettsakter samt grønnbøker og hvitbøker på sitt fagområde. Avdelingene har

ansvar for utarbeidelse av faglig innspill og oppfølging av de prioriterte sakene i Miljøverndepartementets EU/EØS-strategi. Direktoratene er sentrale aktører i denne sammenheng, da mye av dette arbeidet er delegert til relevant direktorat. I oppfølgingen av EØS-arbeidet er derfor direktoratene viktige aktører. Avdelingene har egne kontaktnett i EU, men formell aktivitet vis-à-vis EU koordineres av Miljøverndepartementets internasjonale avdeling og Norges delegasjon til EU i Brussel.

7.2 Miljørådene ved EU-delegasjonen i Brussel

Miljøforvaltningen er representert ved Norges delegasjon til EU i Brussel gjennom to miljøråder. Miljørådene formidler kontakt og synspunkter mellom norske myndigheter og EUs institusjoner og medlemslandenes representasjoner i Brussel. De bidrar til å spre relevant informasjon om status på aktuelle saker i EUs beslutningsprosess. Miljørådene innhenter informasjon fra disse kanalene og bidrar til strategisk vurdering av hvilke saker, når og i forhold til hvem Norge bør påvirke. Miljørådene er ansatt i Utenriksdepartementet, men er under faglig instruksjon av Miljøverndepartementet. Det er faste ukentlige samtaler mellom miljørådene og internasjonal avdeling i Miljøverndepartementet. , Foruten gjensidig oppdatering på de viktigste sakene er hovedformålet å samkjøre det strategiske påvirkningsarbeidet fra miljøforvaltningen i forhold til øvrige departementer og EUs institusjoner.

Formålet med å ha miljøforvaltningen representert i Brussel er å skaffe til veie et best mulig informasjonsgrunnlag for vurdering av EUs miljøpolitikk opp mot norsk miljøpolitikk, identifisere påvirkningsmuligheter som bør utnyttes og utfordringer som bør håndteres av miljøforvaltningen. Spesielt viktig er det å fange opp saker tidlig i beslutningsprosessen for oppfølging hjemme, og for å utarbeide norske innspill til beslutningsprosessen.

Miljøverndepartementet har en hospitantordning med det svenske miljødepartementet som er nyttig i EU- arbeidet. Miljørådene i Brussel og hospitanten i Stockholm involveres i overordnede drøftinger av EU/EØS-arbeidet og det nordiske samarbeidet og bidrar med innspill blant annet ved orienteringer i sjefsmøtet, spesialutvalget, referansegruppen og miniseminarene. Den enkelte fagansvarlige i departementet/ytre etater forutsettes fortløpende å benytte rapporteringer fra miljørådene og hospitanten i sine saksforberedelser.

7.3 Kompetanseutvikling på EU/EØS

Den raske utviklingen i EU, både miljøpolitisk og institusjonelt, gjør at miljøforvaltningen stadig stilles overfor nye utfordringer. Internasjonal avdeling i Miljøverndepartementet har et særlig ansvar for kompetanseutvikling på EU/EØS-området. Avdelingen driver fortløpende veiledning i EU-/EØS-arbeidet, og arrangerer jevnlig korte skoleringsseminarer

i EØS-arbeid for miljøforvaltningen der formålet er å orientere om utvalgte saker og om påvirkningsarbeid generelt. Til disse seminarene inviteres innledere fra for eksempel Europaparlamentet, Kommisjonen, Miljøverndepartementets miljøråder i Brussel eller hospitanten i Stockholm. På Miljøverndepartementets halvårslige introduksjonskurs blir Miljøverndepartementets EU/EØS-arbeid presentert. I tillegg holder internasjonal avdeling etter behov egne kurs i departementets EU/EØS-arbeid.